

VIJESTI

INTERVJU Doc. dr. sc. Stjepan Šterc: Banovina bi trebala biti područje posebne demografske skrbi

📅 14.08.2024 👤 dphr

Na portalu Dobre priče nedavno je objavljen članak o poraznim demografskim podacima na području Banovine gdje iz godine u godinu „nestaju“ čitavi razredi učenika. Potaknuti alarmantnim

brojkama razgovarali smo s jednim od vodećih hrvatskih stručnjaka u području demografije doc. dr. sc. Stjepanom Štercom. Kao istaknuti demograf i dugogodišnji profesor na Fakultetu hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu, dr. Šterc godinama analizira demografske trendove i izazove s kojima se suočava naša zemlja. U ovom intervjuu fokusirali smo se na posebno alarmantnu situaciju na Banovini, regiji koja je ne samo pogođena ratnim razaranja i posljedicama potresa već se suočava i s dugotrajnim demografskim slomom. S dr. Štercom razgovarali smo i o mogućim rješenjima koja bi mogla preokrenuti negativne trendove i osigurati opstanak ove važne hrvatske regije.

Kako biste opisali trenutnu demografsku situaciju u Sisačko-moslavačkoj županiji?

Porazni podaci popisne i demografske statistike na razini cijele Hrvatske još su porazniji na razini Sisačko-moslavačke županije, a posebno su destruktivski na razini Banovine (općine Donji Kukuruzari, Dvor, Gvozd, Hrvatska Dubica, Jasenovac, Majur i Topusko). Egzaktne potvrde poraznosti stižu sa svakim novim službenim podatkom Državnog zavoda za statistiku, a ponajviše zabrinjavaju podaci o prirodnom nestanku čija bi silina trebala zabrinuti apsolutno svakog razumnog. Ublažavanje ovakvih jasno potvrđenih demografskih negativnosti ili negiranje silaznih trendova uslijed očekivanih oscilacija, nimalo ne pridonosi razumijevanju stvarnosti, a posebno neprihvatanju neumitnosti demografskog nestanka praktički na svim razinama u koliko se nastavi demografski nestanak mirno promatrati bez poticajnog revitalizacijskog djelovanja.

Županija je samo prirodnim putem u razdoblju 2019. – 2023. godine izgubila 6.803 osobe, a od 2000. čak 16.592 osobe i u tom je prirodnom padu udio banovinskog prostora preko 50 %, dok je smanjenje rodnosti u istom razdoblju preko 65 % (1.668 rođenih 2000. na 1.083 rođenih 2023. godine). Potvrda je pak siline iseljavanja veliki gubitak učenika osnovnih i srednjih škola prosječno na godišnjoj razini u razdoblju 2020/2021. do 2023/24. školske godine gotovo 280 učenika. Uglavnom, konačno bi se na nacionalnoj, županijskoj i regionalnoj razini trebalo prihvatiti kako je demografska problematika temelj svih razvojnih i sigurnosnih planiranja i kako se prema njoj trebaju usmjeriti strateški poticaji temeljeni na stručno-znanstvenim osnovama.

Koji su glavni uzroci depopulacije na Banovini?

Dodao bih još svemu navedenom u prvom pitanju citat uz ranije objave: Agresija, okupacija, rat, razaranja, oslobođanje, povratak, poslijeratna obnova i ponovni zaborav učinili su svoje, a demografsku je devastaciju još razornijom učinio potres. Pokupski je rasjed pokazao svu silinu destruktivske moći i svojim je razarajućim pomicanjem južnom i jugozapadnom sisačko-županijskom prostoru (južno od Save i Kupe), ponovo vratio apokaliptička stradanja doživljavana za vrijeme agresije i okupacije. Nova su potresna „Banijska praskozorja” uz velike i nemjerljive ljudske tragedije i pogibije uzdrmala i porušila i životni idealizam stanovnika o opstanku, ostanku, gradnji, obnovi, životnoj borbi i uopće idili izvangradskih, pri graničnim, brdsko-planinskih i ranije okupiranih područja. Danas bi ta područja trebalo nazvati područjima posebne demografske skrbi i pokriti ih posebnim zakonom poticajnog opstanka i nastavka.

Smatrate li da su trenutne strategije i akcijski planovi adekvatni za rješavanje demografskih izazova? Ako ne, što bi trebalo promijeniti?

Koliko već dugo traju demografska destrukcija Hrvatske i znanstvena upozoravanja na nju i njezine posljedice? Jednako dugo koliko i politička mirnoća promatranja, a svi dosadašnji dokumenti više su bili političke namjene nego strateške. Prevladavala su politička uvjeravanja u djelovanja s puno postignuća i politička lamentiranja o nemogućnosti zaustavljanja sloma, ali sad je vrijeme uz postojeću političku volju za strateška postupanja i odlučivanja. Hrvatskoj je potreban revitalizacijski nad zakon po uzoru na nekadašnji Zakon o obnovi i Zakon o područjima posebne državne skrbi, u kojem će se poticajni modeli postaviti po uzoru na iste provedene u drugim zemljama i uz razradu i provođenje sva tri revitalizacijska modela odmah i bez ideoloških predrasuda.

Koliko su projekcije za 2050. godinu realistične u smislu daljnjeg starenja stanovništva i smanjenja broja djece školske dobi?

Realizam hrvatske demografske budućnosti svodi se na egzaktnost pokazatelja i trendova, ali najviše ovisi o političkom pristupu i volji revitalizacijskog provođenja, posebno u pri graničnim područjima kao što je Banovina u kojima populacija za život i rad treba biti nagrađena (primarno poreznim poticajima) jer osigurava uređenost, razvijenost i nacionalnu sigurnost. Prilažem jedan projekcijski primjer mogućih demografskih gubitaka već do 2031. godine zasnovan samo na matematičkoj ekstrapolaciji po istim parametrima u nastavku: županija bi mogla izgubiti od 2011. godine i do 35.000 stanovnika, a Banovina do 16.000. Starenje će se stanovništva u nastavku u takvim okolnostima nastaviti ubrzano, a najavu smanjenja djece školske dobi potvrđuju najnoviji podaci o prosječnom godišnjem smanjivanju učenika na godišnjoj razini gotovo za 300 djece. Projekciju za daleku 2051. nije uputno čak niti najavljivati.

Koje su dugoročne posljedice ovih demografskih trendova na gospodarski razvoj Hrvatske?

Dugoročne posljedice na društvenu i prostornu uređenost i nacionalnu sigurnost su izravne do razine kako u okolnostima ovakve siline demografske destrukcije gospodarski i ukupni razvoj postaju upitni pa gotovo postaju i nemoguća misija. Nema tu ideoloških i političkih predrasuda, već prihvaćanje spoznaje kako je ljudska populacija i njezin sastav, njezina brojnost i svi njezini posljedični odnosi koje formira u okruženju temelj svih razvojnih planiranja.

Možete li komentirati utjecaj smanjenja broja djece na kvalitetu obrazovanja i funkcioniranje školskog sustava?

Smanjivanje broja djece uslijed prirodnog pada i iseljavanja također izravno ugrožava školski sustav i naravno njegovu kvalitetu, a posebno to vrijedi u izvan gradskim, pri graničnim, brdsko-planinskim i sličnim prostorima u kojima je nodalno-funkcionalna organizacija prostora narušena demografskom devastacijom. Zatvaranje područnih škola postala je hrvatska stvarnost, kao uostalom i nestabilnost dnevne migracije.

Koje mjere biste preporučili za zaustavljanje iseljavanja mladih ljudi s Banovine?

Banovinska mladost, kao uostalom i ukupno tamošnje stanovništvo trebalo bi poticajnim modelima nagraditi za život i rad u njima bez ikakvih političkih i ideoloških predumišljaja. Primarno se tu misli na porezne poticaje, poticaje stabilnosti dnevne migracije, komunalne poticaje i usmjeravanje investicija također po poticajnom poreznom modelu. Proglašavanje banovinskog i sličnog prostora strateškim nacionalnim značenjem i područjem posebne demografske i razvojne skrbi te djelovanje u njima pokriti posebnim nad zakonom, postaje strateško pitanje razvojne nivelacije, decentralizacije i postizanje društvenog i prostornog sklada.

Koliko su važne reforme obrazovnog sustava u kontekstu prilagodbe demografskim promjenama?

Reformu smo obrazovnog sustava trebali već provesti sukladno demografskim pokazateljima i trendovima i posebno napraviti prema njima projekciju obrazovnih potreba na svim prostornim i stručnim razinama, a ne da i dalje obrazujemo mlade u funkciji iseljavanja i potreba razvijenih europskih zemalja.

Koje bi konkretne mjere ekonomske i socijalne politike mogle pomoći u prevladavanju demografskih izazova?

Primarno je potrebna politička volja za njihovo provođenje, koja sada po ustroju resornog ministarstva postoji, a ekonomske se i socijalne politike trebaju zasnivati na svim modelima demografske revitalizacije jer je ona temelj i pretpostavka svih ekonomskih i socijalnih politika. Konkretno mjere mogle bi se svesti na poticajne investicijske modele u područjima posebne demografske i sigurnosne važnosti, a temelj svega jesu poticajni porezni modeli na koje se nadograđuju ostale demografske mjere sukladno nacionalnim, regionalnim i lokalnim mogućnostima i znanstvenim procjenama.

Sanja Blažević

Dozvoljeno prenošenje sadržaja uz objavu izvora i autora.

(Članak je napisan uz financijsku potporu Agencije za elektroničke medije temeljem Programa ugovaranja novinarskih radova u elektroničkim publikacijama – Poticanje kvalitetnog novinarstva 2024.)

← Mogu li djevojke koje nisu imale spolne odnose koristiti tampone?

Održivi biznis modeli: Kako poduzetnici mogu integrirati održivost u svoje poslovanje →

 You May Also Like

Dnevnik Pauline P. u Gradskom muzeju Sisak

📅 24.08.2023

Sisačke Lađarice pobjednice Omišaljske rozete

📅 05.08.2024

Otvoren natječaj za poticanje turizima u SMŽ

📅 04.03.2024

Možda bi vam ovdje na početku, kao što vjerojatno očekujete, trebali otkriti tko stoji iza ovog portala. Tko smo ustvari mi? No, ovdje nisu bitna naša imena, adrese, ono čime se mi u nekom stvarnom životu bavimo. Na ovom portalu, u ovom virtualnom svijetu, važna je samo dobra priča.

Svakodnevno smo okruženi samo nekim teškim temama, problemima. Čovjek je čovjeku postao vuk. Nekako nam se čini se da prijateljstva više ne postoje. Da se pomoć potrebitima pruža samo kad netko od toga ima svoju korist. Činjenje dobra, kao da je zaboravljeno.

No, mi ne želimo vjerovati u to. Želimo vjerovati da još uvijek ima dobrih ljudi. da još uvijek postoje oni kojima je pomoć svom prijatelju, susjedu, pa i nepoznatom prolazniku, važnija od nekog vlastitog interesa. I želimo da i Vi, dragi naši prijatelji, povjerujete da još uvijek ima nade za nas.

I zato želimo na ovom portalu objavljivati samo dobre priče. Priče koje će pokazati da su dobri ljudi još uvijek među nama. Ako i Vi znate za neku od takvih priča pišite nam. Jer želimo da se dobar glas daleko čuje.

Impressum

Glavni nakladnik: Udruga za promicanje pozitivnih vrijednosti u društvu Dobre priče

OIB 89072956575

MB 05221501

Urednica: Jasmina Jovev

Redakcija: Jasmina Jovev

Koraljka Djetelić

Sanja Blažević

e-mail: udruga.dobre.price@gmail.com

Kontakt: +385 98 212091

Zadnje

Petrinja ulaže u obrazovanje i kvalitetu života mladih: Gradonačelnica Komes otkriva planove i postignuća 06.11.2024

Srednja škola Petrinja kvalitetom nastave i dobrim pristupom privlači i učenike iz Siska 29.10.2024

Stipendije OTP banke za djecu bez odgovarajuće roditeljske skrbi 24.10.2024

Kategorije

Medijska pismenost

Mladi

Projekti

StartUp Vodič

Uncategorized

Vijesti

Zdravi razgovori

Copyright © 2024 [Dobre priče](#). All rights reserved.
Theme: [ColorMag](#) by ThemeGrill. Powered by [WordPress](#).